

## POSTANOWIENIE

11 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 11 stycznia 2024 r. w Warszawie  
zażalenia A.P. i M. P.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 31 stycznia 2023 r., I ACa 788/22,

w sprawie z powództwa A. P. i M. P.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o ustalenie i zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając rozstrzygnięcie  
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu  
kończącym postępowanie w sprawie.**

[SOP]

## UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 31 stycznia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z 18 marca 2022 r. w punktach I, II oraz IV i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Uchylonym wyrokiem Sąd pierwszej instancji ustalił nieważność umowy kredytu oraz uwzględnił powództwo o zapłatę w części. Sąd drugiej instancji wskazał, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, albowiem nie dokonał oceny postanowień umowy kredytu przez pryzmat ich ewentualnej abuzywności oraz wynikających stąd możliwych konsekwencji prawnych (art. 386 § 4 k.p.c.).
2. Zażalenie na powyższy wyrok wnieśli powodowie, zaskarżając go w całości, zarzucając naruszenie:

- art. 386 § 4 k.p.c. poprzez niezasadne uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, podczas gdy Sąd Okręgowy rozpoznał sprawę co do istoty,
- art. 385 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie.

Powołując się na powyższe zarzuty, powodowie wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

3. Zażalenie okazało się zasadne.
1. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że zażalenie przewidziane w art. 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> k.p.c. ma na celu jedynie skontrolowanie przez Sąd Najwyższy, czy orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji zostało prawidłowo oparte na jednej z przesłanek przewidzianych w art. 386 § 2 lub 4 k.p.c., a więc, czy powołana przez sąd drugiej instancji przyczyna uchylenia odpowiada wskazanej w uzasadnieniu podstawie ustawowej i czy rzeczywiście wystąpiła w sprawie. Dokonywana ocena powinna mieć zatem charakter formalny i skupiać się wyłącznie na ustanowionych w powyższych przepisach przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji i nie może wkraczać nie tylko w ocenę merytorycznego stanowiska sądu drugiej instancji w kwestii materialnoprawnych podstaw rozstrzygnięcia, lecz także w ocenę prawidłowości zastosowania przez ten sąd innych przepisów prawa procesowego, nie związanych bezpośrednio ze wskazaną przyczyną uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji.
2. Należy podkreślić, że środek odwoławczy unormowany w art. 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> k.p.c. pozostaje zażaleniem i nie służy ocenie prawidłowości czynności procesowych sądu podjętych w celu wydania rozstrzygnięcia co do istoty sprawy ani także zaprezentowanego przez sąd *meriti* poglądu na temat wykładni prawa materialnego mającego zastosowanie w sprawie. Przy jego rozpoznawaniu Sąd Najwyższy nie bada istoty sprawy, a mianowicie tego, co

w świetle zgłoszonego żądania i jego podstawy faktycznej stanowiło przedmiot postępowania. Przewidziane bowiem w art. 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> k.p.c. zażalenie jest skierowane przeciwko uchyleniu przez sąd drugiej instancji wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania.

3. Uchylenie wyroku przez sąd odwoławczy połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji może nastąpić wyłącznie w razie nierozpoznania istoty sprawy przez ten sąd albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 k.p.c), ewentualnie zachodzi nieważność postępowania (art. 386 § 2 k.p.c).
4. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano wielokrotnie, że nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. jest wadliwością rozstrzygnięcia polegającą na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź zaniechaniu zbadania przez ten sąd materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów stron z powodu bezpodstawnego przyjęcia, iż wystąpiła przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie.
5. Sąd Najwyższy wyjaśnił już również, że o nierozpoznaniu istoty sprawy nie świadczy potrzeba poczynienia nowych ustaleń co do okoliczności faktycznych sprawy, choćby decydujących z punktu widzenia kierunku jej rozstrzygnięcia. Dokonanie przez sąd drugiej instancji odmiennej oceny prawnej i związana z tym potrzeba poczynienia dodatkowych ustaleń faktycznych nie upoważnia więc co do zasady do zarzucenia sądowi pierwszej instancji nierozpoznania istoty sprawy, a wskazuje jedynie, że istota sprawy nie została rozpoznana prawidłowo.
6. Zastrzeżenia Sądu Apelacyjnego dotyczące trafności rozstrzygnięcia oraz argumentacji, które legły u jego podstaw, powinny być rozważone i rozstrzygnięte w ramach postępowania apelacyjnego, zgodnie z przyjętym zakresem kognicji tego Sądu. Według przyjętego w kodeksie postępowania cywilnego modelu apelacji pełnej postępowanie przed sądem drugiej instancji

ma charakter merytoryczny i jest kontynuacją postępowania pierwszoinstancyjnego (art. 382 k.p.c.). W tej sytuacji to w postępowaniu apelacyjnym powinny zostać zbadane kwestie, które nie zostały – zdaniem Sądu Apelacyjnego – w wystarczający sposób rozważone przez Sąd Okręgowy, a Sąd drugiej instancji jest zobowiązany naprawić dostrzeżone wadliwości, poczynić istotne dla rozstrzygnięcia sprawy ustalenia faktyczne i należycie zastosować prawo materialne.

7. Należy podkreślić, iż żądaniem ewentualnym pozwu było twierdzenie powodów o abuzywności postanowień łączącej strony umowy kredytu. Uwzględnienie przez Sąd Okręgowy żądania głównego powództwa i ustalenie nieważności zawartej przez strony umowy kredytu uprawniało ten Sąd do zaniechania oceny abuzywności postawień umownych i nie może być uznane, w okolicznościach sprawy, za nierozpoznanie jej istoty w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c.
8. Stanowisko Sądu Apelacyjnego w przedmiocie uchybień Sądu Okręgowego wskazuje jedynie, że Sąd ten rozpoznał dochodzone roszczenie w sposób, który Sąd Apelacyjny uważa za nietrafny. Rozpatrując jednak apelację, Sąd drugiej instancji był zobligowany i uprawniony we własnym zakresie dokonać oceny twierdzeń dotyczących abuzywności postanowień umownych a w razie stwierdzenia takiej abuzywności, dokonać oceny jej skutków dla łączącej strony umowy kredytu, a w konsekwencji również dokonać oceny żądania głównego ustalenia nieważności umowy oraz żądania zapłaty.
9. W sprawie nie zachodzi przy tym potrzeba przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, nawet zaś potrzeba znacznego jego uzupełnienia oraz poczynienia w sprawie dodatkowych ustaleń faktycznych nie stanowi podstawy do wydania orzeczenia kasatoryjnego.
10. Z przytoczonych względów, na podstawie art. 398<sup>15</sup> § 1 w zw. z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok, pozostawiając orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego – zgodnie z art. 108 § 1 w zw. z art. 398<sup>21</sup> i art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. – w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Z uwagi na powyższe Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.W.)

[a]